

Võru Maavalitsus

Jüri 12

65620 Võru

27.02.2016

Ettepanekud ja vastulaused Võru maakonnaplaneeringule 2030+.a.

### 1. Väärtuslikud põllumaad

Väärtuslike põllumaadena märgitud maad on vähemalt Rõuge vallas nii mõneski kohas antud nimetusele mittevastavad, seda siis oma mäekallete poolest. Mäekaldad, mäenõlvad, kus ei ole mõislik liikuda kombaini, traktori vms. masinaga on suisa väga ohtlikud. Praegusel hetkel märgitud ohtlikud ning eritehnikat nõudvad maa-alad on märgitud maakonnaplaneeringul väärtusliku põllumajandusmaa alal – kes vastutab inimeste ohutuse eest, kes neid alasid hooldavad (kui pannakse peale kohustus, siis peab olema märgitud ka vastutav isik või organisatsioon)? Mis alusel on maatulundusmaad määratud kaardil väärtuslikeks põllumaadeks? Kas või millal on käidud ka kohapeal neid märgitud alasid vaatlusega hindamas? Millal on viimati käidud (mis aastal) mullaboniteeti/mullaviljakust mõõtnud igal maatükil eraldi? Maakonnplaneeringu kaardil pole võimalik välja selgitada, (st. puuduvad kindlad piirid nii maaomanike kinnistupiiridena kui ka märgitud väärtusliku põllumaa piirid kaardil) missuguse maaomaniku maad läbib, katab osaliselt või jääb täitsa sisse väärtuslik põllumaa. Rõuge vallal pole veel kinnitatud üldplaneeringut, seega tuleb siis maaomanikul oodata kehtivat üldplaneeringut – sellega ei saa ka nõus olla. Võru maakonnaplaneeringu kehtestamisel peab olema ruumiliste väärtuste kaart kõigile üheselt mõistetav ja mõõdetav. Maaomanikul peab olema õigus näha, mõõta ning teada, kus jooksevad tema kinnistu kindlad piirid, kas maatükid jäävad mingi konkreetse piirangu sisse, ning planeeringud ei tohi halvendada inimeste elukeskkonda, mis on sätestatud juba ka põhiõigustes.

Kuniks pole Võru Maavalitsusel maakonnaplaneeringus kaarti, mis näitab väärtuslike põllumaadade kindlaid piire, pole määratud uuesti mullaviljakust ning pole kohapeal käidud vaatlemas maa olukorda, ei saa sellise planeeringuga nõustuda.

### 2. Väärtuslikud maastikud

Mis alusel on Rõuge vallas määratud nii laiaulatuslikult väärtuslikud maastikud? Juba meie eisiisad on harinud, niitnud, hooldanud oma maasid. Selle eest peaks neid inimesi tunnustama ning võimaldama riigi toel ka edaspidi antud maade korrashoid ja

hooldus. Peaks olema tänulik, et neid maastikke pole lastud metsa kasvada, vastasel juhul poleks ka midagi vaadata. Kuna väärtuslikud maastikud jäävad suures osas mägedele, nõlvadele, mäekülgedele, on ka nende hooldamine üsna piiratud võimalustega. Enamus neist on oma kallete poolest ohtlikud nii masinatele kui ka masinatega hooldustöid tegevatele inimestele. Kui riik tahab seada maaomanikele suuri piiranguid ja nendest lähtuvaid kohustusi antud aladel, tuleks ka riigieelarvest leida vahendid, et ka edaspidi suudaksid maaomanikud selliseid ohtlikke ja riskantseid maatükke hooldada. Enamikul juhtudest peavad maaomanikud tellima selliste maa-alade hoolduse ettevõtelt, kes omavad eritehnikat, see aga nõuab päris suurt rahalist väljaminekut. Nimetage riigiabid ja toetused, mis on sellisteks puhkudeks ette nähtud? Maaomanikud ei ole soovinud, et nende väljaostetud maadel hakkab riik piiranguid seadma, seega tuleb maakonnaplaneeringusse sisse kirjutada ka riigipoolne abi ning rahaline ressurss. Selliselt väljapakutud maakonnaplaneeringuga ei saa jälle nõustuda. Kas Võru maavalitsus otsustab ka riigilt riigipoolset toetust küsida nimetatud maaomanikele? Kuniks pole kindlaid piire kaardil näha, missuguse maaomaniku kinnistut katab väärtuslik maastik, ei saa ka maakonnaplaneeringut vastu võtta ja kehtestada.

### **3. Väärtuslikud maastikud, väärtuslikud põllumajandusmaad, taastuvenergia**

Just praegu on peaaegu terves maailmas kõnekaks ja aktuaalseks teemaks kliimamuutused ning taastuvenergia kasutuselevõtt. Ka Euroopa Liidu seatud eesmärkideks aastaks 2020 on vähendada kasvuhoonegaase 20%-30%. Väga paljud talud, majapidamised, pereelamud jms. asuvad just teie poolt koostatavas maakonnaplaneeringus märgitud väärtuslike maastike ja väärtuslike põllumaade aladel, rääkimata Haanja Looduspargist, Natura 2000 alast. Kindlasti tuleks lubada taastuvenergia suurem ja laiem kasutuselevõtt. Võiks ära määrata lisaks katusele ning õuealale lubatava päikesepaneelide lisakasutus väärtuslikukul maastikus, väärtuslikul põllumaal kas siis ruutmeetrites või siis kw-des, selliselt mis kataks vähemalt ühe majapidamisega seotud energiavajadused. Praegune arutu suur ahjukütmine võiks soovi korral asenduda nt. päikesepaneelide näol energiat tootma (eriti just praegu on tehnoloogiad niivõrd arenenud, et isegi talvel suudavad paneelid toota märkimisväärt energiat). Paljudel juhtudel on õuala väikse pindalaga piiratud, ning kui sinna veel paneelid paidaldada, rikub see juba elamu üldvaadet, st. risustab majaümbrust ja on silmale kole. Veel on kummaline kui paneelid asuvad siis soodsas ilmakaares ning õuealaväiksuse tõttu just akende vms.all, juures. Sel juhul ei saa me rääkida ega osaleda enam nn. „Kodu kauniks“ ideevõistluses. Maakonnaplaneering määrab just hetkel ette koledaid majaümbrusi. Paljudel juhtudel on lihtsalt soodsas ilmakaares katusepinda niivõrd vähe, et ei suuda pere energiavarusid üldse täita. Ka on majad hajaasustuses ehitatud ehk metsade servale, põlispuude ümbrusesse (antud maakonnaplaneeringus on ka punkt, et talukohtadel tuleb säilitada põlispuud, vm. kõrghaljastus), orgudesse jne. Ka seal on päikeseenergia kasutuselevõtuks vaja valida just soodne maaala. Nii mõnelgi juhul pole vanas talukohas Eesti Energia pakutavat elektrienergia liitumist. Liitumine omakorda võib nii kulukaks minna, et talukoha kordategemiseks röövib see olulise osa. Märksa loogilisem ja otstarbekam on

päikesepaneelide kasutuselevõtt. Antud kujul maakonnaplaneering on vastuolus EL direktiividega, Eesti Keskkonnastrateegia 2030, Eesti 2030, Eesti säästva arengu riikliku strateegia –Säästev Eesti 21-.

Praegune väljapakutav maakonnaplaneering seab järjekordselt suured piirangud maaomanikele. Vägisi tundub, et maal elavaid neid väheseidki inimesi karistatakse mitmesuguste piirangutega. Käesolev maakonnaplaneering kohustab, karistab, halvendab inimeste elukeskkonda oluliselt, mitte ei muuda seda paremaks ja lihtsamaks.

Ehitamine väärtuslikele maastikele ei tohiks kaasa tuua nii palju piiranguid nagu seda kajastab käesolev maakonnaplaneering. Maavaldajad ja nende esiisad on hoidnud ja hooldanud ise aastasadu oma maad just selliselt, et see oleks korras, ilus ja risustamata, kinnikasvamata, tänusõnad ja riigipoolne abi kuluks ära nendele tublidele maaomanikele, tänu kellele ongi nüüd mida vaadata. Selliste inimeste südameasjaks ongi korras maad ning kui see sama maaomanik soovib ehitada hoonet, rajatist, siis toob see kaasa maastikuväärtuste säilimise analüüsi, maastikuhoolduskava ja detailplaneeringu kohustuse (mida ei too kaasa imelikul kombel rohevõrgustikus). Sellised kohustused ja piirangud mitte ei meelita inimesi maale elama vaid hoopis hirmutab ära kaugemale, sest antud piirangud toovad kaasa ka suure rahalise väljamineku, kahjuks ei ole see suurele osale inimestest taskukohane. Nii suurte piirangute kaasatoomine antud maakonnaplaneeringuga, ei ole kooskõlas meie, maainimeste e. maasoola elukeskkonna samal tasemel hoidmise või parandamisega. Seega, pole me nõus maakonnaplaneeringuga mis halvendab oluliselt maal elavate inimeste elukvaliteeti.

Eelpool nimetatud probleemid võiksid olla lahendatud ka väärtuslikel põllumajandusmaadel. Missugune avalik huvi saab olla eramaal, kui soovitakse paigaldada päikesepaneele väärtuslikele põllumajandusmaadele? Kui inimese kinnistud ongi täielikult kas väärtuslike põllumajandusmaade sees või/ja veel väärtuslike maastike sees, peaks olema kindlasti lubatud taastuvenergiat kasutada ka nendel aladel teatud arvvaärtusega, kas kW või ruutmeetrites nii, et see toidab ära inimeste majapidamised (ilma detailplaneeringukohustusega). Seda kõike veel eriti praegusel juhul, praegusel ajajärgul, ning veel, kui maad on kaardile ebaselgelt, ebaloomulikult märgitud. Riigi planeering ei näe küll ette inimeste elukeskkonna muutmist või halvendamist.

#### **4. Riigikaitse ja turvalisus**

Mis alusel on Kaitseministeerium Rõuge vallas Sänna küla ja Nursi küla piiranud täielikult (enamus maa-alast) piiranguvööndiga st. piiranguvööndi laius 2000m.? Palun tuua välja kõik kriteeriumid ja põhjused. Mis muudab Sänna linnaku riigikaitiseliseks ehitiseks selliselt, et piiranguvööndi peaks laiendama maksimumini ehk siis 2000m-ni s.t kas müratundlikud ehitised ja muud hooned, rajatised ohustavad riigikaitsevõimet või riigikaitseliste ehitiste töövõimet? Milliseid riigikaitselisi toiminguid viiakse Sänna linnakus läbi selliselt, et piiranguvöönd peaks olema 2000m? Mida ja kui suures koguses ladustatakse Sänna linnakus nii suures koguses ja kas seal ladustatav sõjaline tehnika on niivõrd ohtlik ümberkaudsetele inimestele? Kas

Sänna linnakut planeeritakse laiendada selliselt, mis võimaldab seal läbi viia lahinglaskmisi nii käsitulrelvadega, miinipildujatega kui ka tankitõrjerelvadega? Seniks, kuni pole Rõuge valla rahvale (eriti Sänna ja Nursi kandi elanikele) tutvustatud Kaitseministeeriumi poolt nende edasisi plaane, planeeringuid, tehnika kasutuselevõttu, ei saa olla sellise maakonnaplaneeringuga nõus, mis mõjutab otseselt inimeste elukeskkonda seda oluliselt piirates ja halvendades.

Ei ole ka nõus, et Nursipalu piiranguvöönd seatakse 2000m-le. Missugustel alustel viiakse piiranguvööndi laius maksimumini? Kas Nursipalus on plaanis ehitada uusi riigikaiselisi ehitisi, rajatisi, siis milliseid? „Riigikaitse ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitsele .....“ – palun tooge välja antud määruses nimetatud punktid, mis otseselt kehtivad nii Sänna linnaku kui ka Nursipalu kohta (lao töövõime, radari töövõime, passiivseiresüsteemi töövõime, radioaseadme töövõime, harjutusvälja, lasketiiru, lennuvälja töövõime kriteeriumid) st. milline punkt mõjutab otseselt millist riigikaitse objekt/ala?

Ei saa ka nõus olla nõudega, mis kohaldatakse piiranguvööndisse jäävate maa-aladele ehitamisega st. piiranguvööndisse jäävatele maa-aladele ei ole soovitatav ehitada uusi müratundlikke ehitisi. Pole ka nõus, et Kaitseministeeriumi koostööst nimetatud piirkonnas kõik ehitusprojektid, projekteerimistingimused ja planeeringud. Kui müratundlikke ehitiste projekte Kaitseministeerium ei koostööst, siis tähendab see Nursi, ka Sänna külade (ja loomulikult nende ümberkaudsete külade) tahtlikku väljasuuretmist. Kas antud maakonnaplaneering adub olukorda, et nendel tingimustel jääb Rõuge valla põhjapoolne ala inimtühjaks? Või ongi see eesmärgiks võetud? Missuguseid meetodeid kasutatakse, et sellist olukorda ei tekiks?

Kas Võrumaal siis on või ei ole suureks probleemiks inimeste väljaränne, vananemine? Nagu planeeringust nähtub, ei ole Võru maakonnaplaneeringus ühtegi punkti, mis astuks samme selle nimel, et tagada inimestele kvaliteetse elukeskkonna säinimist nii Nursi külas, Sänna külas kui ka nendega piirnevates külates. Kui on siis plaan nimetage need? Kas Võru Maavalitsus on üldse huvi tundnud selle kandi inimeste elukeskkonna kvaliteedi osas või selle parandamise osas?

Ei saa aru ja ei ole ka nõus sellega, et väljaspool piiranguvööndeid tuleb Kaitseministeeriumiga koostööst mistahes kõrgusega tuulegeneraatorite planeeringud ja ehitusprojektid. Määrata võiks ära siiski kõrgus ja võimsus. Kui maaomanik tuulisel kohal paigaldab 1-3m tuulegeneraatori oma majapidamise tarbeks, ei tohiks see küll Kaitseministeeriumi ja riigikaitset segada ega ohustada. Palun tooge välja seaduslik alus tuulegeneraatorite paigaldamise ja töötamise ohuallikas riigikaitsele (määrus ja põhjendused). Palun tuua välja konkreetne seadus ja punkt, hetkel Lennundusseadusest ma seda ei leidnud. Miks võib paigaldada siis 5-10m tuulelippe, vaatetorne jne? Palun selgitada välja kõik põhjused, miks segavad riigikaitset 1-4m-d tuulegeneraatorid väljaspool piiranguvööndeid.

Taktikaalade kaardid peavad olema selged ja piirid mõõdetavad selliselt, et maaomanikud saaksid aru kust läheb täpselt piir. Antud kaart seda ei võimalda. Taktikaalade valimisel tuleks lähtuda sellest, kui kaugel/ligidal asuvad eramud. Hetkel Vana Nursi lähedal asuv taktikaala toodab lähikonnale tuntavalt/häirivalt palju müra. Lisaks veel müra Nursipalust. Missugusest seadusesättest tuleneb inimeste kohustus



taluda müra? Kas on arvestatud rahvusvaheliste uuringutega, mille sisuks on sõjalisest mürast tingitud tehriisekahjustused nii täiskasvanutele kui lastele?

Miks maakonnaplaneering ei kajasta Nursi külla Kaitseministeeriumi poolt planeeritavat müramõõdjat? Eriti veel sellist, mida terves eestis veel pole.

5. Miks maakonnaplaneering ja KSH ei kajasta moodustatavat/loodavat Keretü looduskaitseala? Ning miks pole hinnatud mitmesuguseid erinevaid mõjusid/kahjusid loodava looduskaitseala loodusobjektidele ning püsielupaikadele seoses kõrvaloleva Nursipalu harjutusväljakuga ning seal toimuvaga?
6. Kuna Sänna linnaku riigikaitsealine piiranguvöönd on viidud maksimumi ehk 2000m, siis ilmselt ladestatakse/hoiustatakse ka seal ohtlikke jäätmeid vms inimestele ohtlikke aineid. Seda peaksid kindlasti teadma ka kohalikud elanikud mis neid ohustab. Miks pole käsitletud Sänna linnakut kui ohtlikku ettevõtet/piirkonda? Miks ei ole tehtud Sänna linnaku riskianalüüsi?

Võru maakonnaplaneering 2030+ käsitleb rahvastiku vananemise ja noorte väljarände probleeme, samuti on suur probleem iibe langus ning õpilaste ja koolide vähesus. Eesmärgiks on seatud head elamise ja töötamise võimalused kõigis paikades. Ei ole rahul selle osaga – tagada elukeskkonna kvaliteet kiire arenguga piirkondades. Kas selle all soovitakse koondada suurem osa inimeskonna linnadeses ja linnadega piirnevatele aladele. Kvaliteetset elukeskkonda tuleb tagada igas Võrumaa nurgas, nii Mõnistes kui Setomaal, Nursis ja Sännas. Samas üleriigiline planeering Eesti 2030+ seab eesmärgiks kvaliteetse ja mitmekesise elukeskkonna tagamise kõikjal Eestis. Mina saan aru, et maakonnaplaneeringu eesmärgiks oleks inimeskonna elukvaliteedi tõstmine, selle hoidmine ja väärtustamine. Ja alles siis tuleb muu sellega seonduv. Kuna rahvastikuga seotud probleeme on palju, siis seda enam ei tohiks luua veel suuremaid piiranguid inimestele, kes juba on elanud mitmeid põlvkondi maal ning nendele, kes vabatahtlikult soovivad Võrumaa metsade vahele elama asuda. Sellepärast peaks hoolitsema eelkõige inimese, kui meie elu edendava ressursi eest, et maale asuja (metsa asuja) saaks soovi korral oma perele kodu rajada, ehitada, taastuvenergiat toota. Mina näen antud maakonnaplaneeringus suurt vastuolu. Maal elamiseks luuakse piirangud mis raskendavad oluliselt maal elamist ja maale elama asumist. Olen seisukohal, et selliselt ei tohiks maakonnaplaneeringut vastu võtta. Peaksite üle vaatama veelkord maakonnaplaneeringu ning muutma seda rohkem inimsõbralikuks ja elamisväärses vastasel juhul pole mõtet kajastada rahvaarvu vähenemist Võrumaal, kui selleks et seda piirata, hoopis luuakse elukeskkonda oluliselt halvendavad piirangud ning kohustused.

Toetan Rõuge valla ettepanekuid Võru maakonnaplaneeringu 2030+ muutmiseks.

Soovin ka kõikidele eespool esitatud küsimustele vastuseid samale meiliaadressile.

Lugupidamisega



Margit Männiste

[Margit.manniste@mail.ee](mailto:Margit.manniste@mail.ee)